

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Baggrund

- Forslaget er udarbejdet på baggrund af et ønske fra Kulturudvalget 30.10.2013 punkt 5:

”Henvendelse fra byrådsmedlem Gudrun Bjerregaard med forslag om oprettelse af fællesbibliotek på Løgstrup Skole”. Udvalget besluttede at der, forinden stillingtagen i udvalget, skal foreligge en analyse på hele biblioteksområdet.

- Forslaget er samtidig et bidrag fra KSE til ØK's prioriteringskatalog 2015-2018 vedr. strukturtilpasninger

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Analysens formål:

- I forhold til at opstille en analysestruktur for biblioteksvirksomhed i Viborg Kommune, er det hensigtsmæssigt at undersøge hvilke forhold som gør sig gældende både eksternt, internt og biblioteksfagligt, herunder:
 - at opsummere de overordnede bibliotekstendenser på landsplan
 - at sammenligne biblioteksstrukturen i Viborg med kommuner af lignende størrelse

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Præsentationen er delt i to dele:

- Først kommer en præsentation af hvilke forhold som gør sig gældende både eksternt, internt og biblioteksfagligt, herunder etablering af et fællesbibliotek i Løgstrup
- På baggrund af den analyse præsenteres herefter 3 forslag til en kommende biblioteksstruktur i Viborg Kommune

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Viborg i forhold til andre kommuner

Lokalbiblioteker og indbyggere

	Indbyggere	Areal	Betjeningssteder (filialer og hovedbibliotek)	Indbyggere (1000) pr. betjeningssted
Vejle	109.652	1062,0 (4)	5 (3)	22 (2)
Randers	96.343	747,8 (6)	4 (5)	24 (1)
Viborg	94.486	1408,9 (2)	10 (1)	9 (6)
Silkeborg	89.633	850,3 (5)	4 (5)	22 (2)
Herning	86.842	1321,1 (3)	6 (2)	14 (4)
Ringkøbing-Skjern	57.093	1469,5 (1)	5 (3)	11 (5)

Tal i parentes angiver kommunens placering i hver kategori

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Konklusion 1

Viborg har, i forhold til sammenligningskommunerne, gennemsnitlig dobbelt så mange lokalbiblioteker

Viborg har, i forhold til sammenligningskommunerne, gennemsnitlig halvt så mange indbyggere pr. lokalbibliotek

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Åbningstimer og personaleressourcer

Kommune	Betjente åbningstimer	Årsværk	Personale pr. betjent åbningstime
Viborg	207,5 (1)	55,3 (5)	0,3 (5)
Vejle	145,0 (2)	88,0 (1)	0,6 (1)
Herning	139,5 (3)	77,2 (2)	0,6 (1)
Ringkøbing-Skjern	133,0 (4)	30,8 (6)	0,2 (6)
Silkeborg	120,5 (5)	58,5 (4)	0,5 (4)
Randers	109,0 (6)	68,2 (3)	0,6 (1)

Tal i parentes angiver kommunens placering i hver kategori

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Konklusion 2

Viborg har, i forhold til sammenligningskommunerne, flest åbningstimer

Viborg har, i forhold til sammenligningskommunerne, næst færrest personaleressourcer pr. åbningstime

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Samlet konklusion 1 + 2

Viborg har, i forhold til sammenligningskommunerne:

- gennemsnitlig dobbelt så mange lokalbiblioteker
- gennemsnitlig halvt så mange indbyggere pr. lokalbibliotek
- flest åbningstimer
- næst færrest personaleressourcer pr. åbningstime

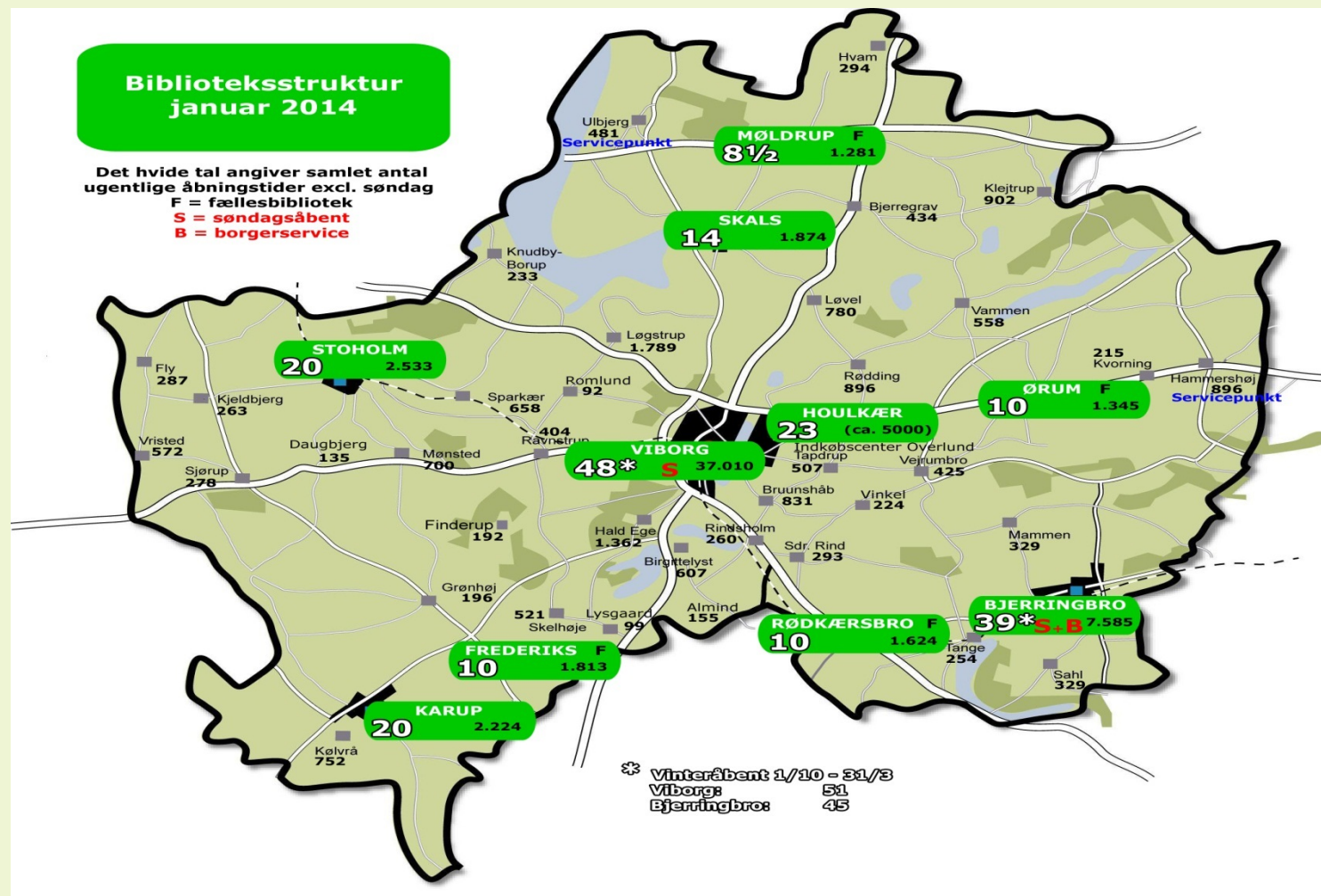
Struktur i Viborg Bibliotekerne

Status i Viborg Bibliotekerne i dag

Viborg Bibliotekerne består af 1 hovedbibliotek og 9 lokalbiblioteker

Bibliotek	Besøg pr. år
Viborg	299.637
Bjerringbro	82.408
Houllær	22.489
Stoholm	18.871
Karup	15.490
Skals	5.958
Frederiks	3.266
Ørum	3.009
Rydboersbro	2.722
Nyildrup	2.437

Struktur i Viborg Bibliotekerne



Struktur i Viborg Bibliotekerne

Status i Viborg Bibliotekerne

4 af lokalbibliotekerne er så lidt benyttet af lokalområdets borgere, at:

- *det bør overvejes, hvorvidt ressourcerne til driften af disse skal omprioriteres, så flere får glæde af bibliotekstilbuddet*

Overvejelserne understøttes af en undersøgelse, der viser, at kun 7% af danskerne mener, at stor afstand til nærmeste bibliotek er grunden til, at de ikke benytter sig af bibliotekets tilbud

Tendenser på biblioteksområdet

- Folkebibliotekerne er i forandring fra fokus på de klassiske biblioteksopgaver (formidling og udlån) til også at have fokus på digitalisering, undervisning, inddragelse af borgerne og kulturelle samarbejdspartnere
- Folkebibliotekerne er i besiddelse af kompetencer som demokratiske navigatører på nettet og derfor oplagt som krumtap i forhold til borgernes digitale dannelse

Bibliotekernes opgave er i følge Biblioteksloven at understøtte:

- Oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet

Og ifølge Kulturstyrelsens rapport "Folkebibliotekerne i Videnssamfundet", borgernes behov for:

- Digitalisering – f.eks. BS Hotline, Biblioteksvagten, e-reolen
- Læring – IT-introduktioner, netværkstedet, "biblioteket rykker ud"
- Oplevelser – arrangementer, events, facilitatorrolle
- Netværk – mellem foreninger, folkeoplysning, borgere
- Mødested – kan være andre fysiske rammer end biblioteket

Fokus er derfor, at frigøre ressourcer gennem strukturlpasning og effektivisering, for at kunne imødekomme ovenstående behov

Digitalisering i rivende udvikling – 2002 - 2013



Digitalisering

Digitalisering og bibliotekerne, side 15-16 i "Fremtidens biblioteker"

- Vigtigt at vi tilpasser vores bibliotekstilbud til 2014 – nuværende struktur er fra 2008
- Vigtigt at markedsføre de digitale tilbud (e-bøger, musik, film, diverse internetressourcer, chat mv.)
- Vigtigt at målrette formidlingen til den enkelte brugergruppe
- Ny hjemmeside med inspiration til anvendelse af digitale tilbud og formidling af disse

Læring

Understøttelse af læring i biblioteket – vores rolle

- Selvbetjening som følge af den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi
- Hjælp-til-selvhjælp...at magte hverdagen og blive "herre i eget liv" – hotline både i BS regi og ved personlig henvendelse i bibliotekerne
- Ændret mindset – hvad kan jeg selv gøre - formidling
- Introduktioner til IT, bestil en bibliotekar og "biblioteket rykker ud" til fx uddannelsesinstitutioner og ældrecentre

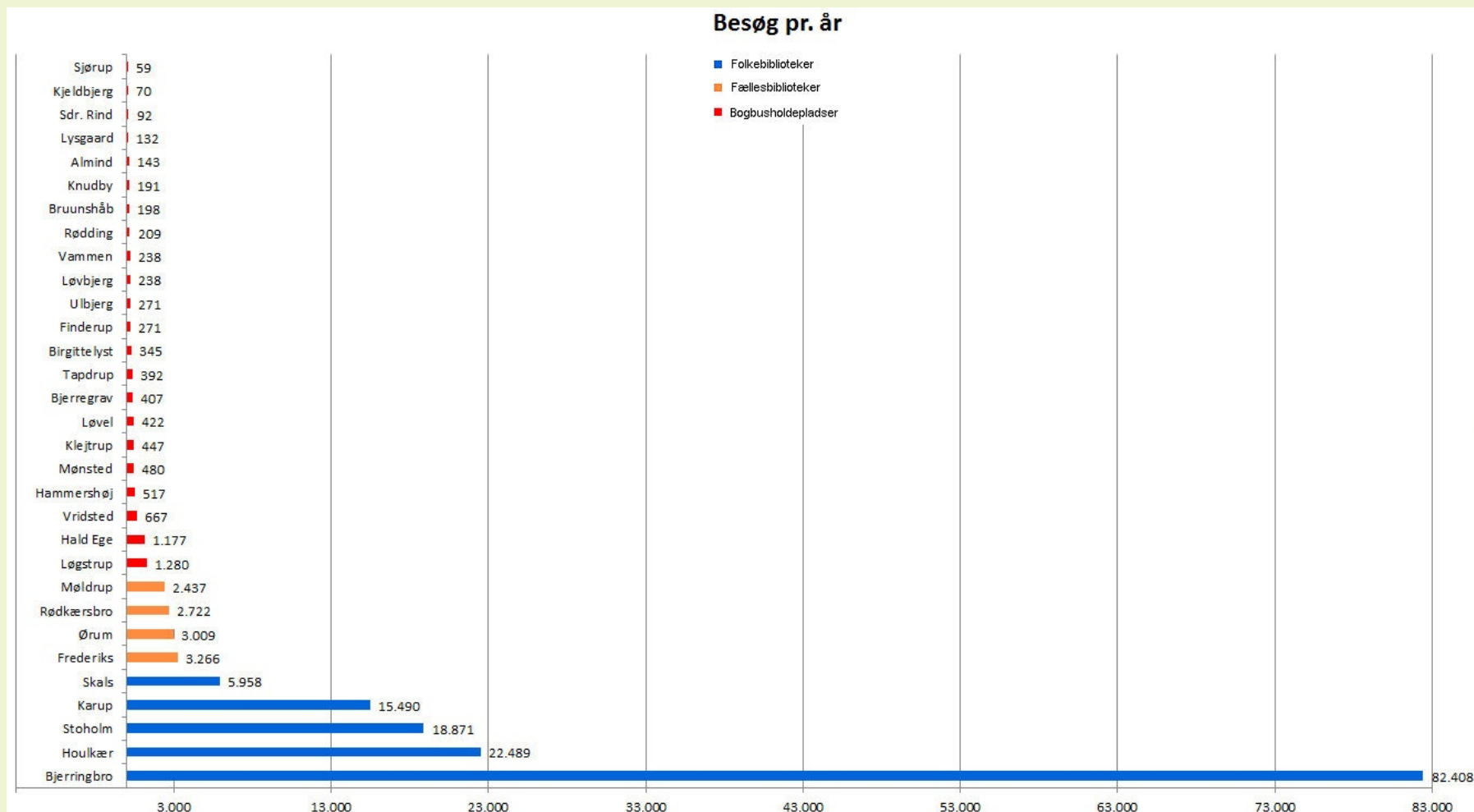
Mødested og fysisk rum (side 19 – 21)

- Mødestedet kan godt være andre steder end biblioteket ude i lokalsamfundene
- Med etablering af "Åbne Biblioteker", vil vi gøre biblioteket mere tilgængeligt – fra kl. 7-22 året rundt
- Åbningstiderne udvides markant i alle 3 forslag (oversigt kommer ved præsentation af forslagene)

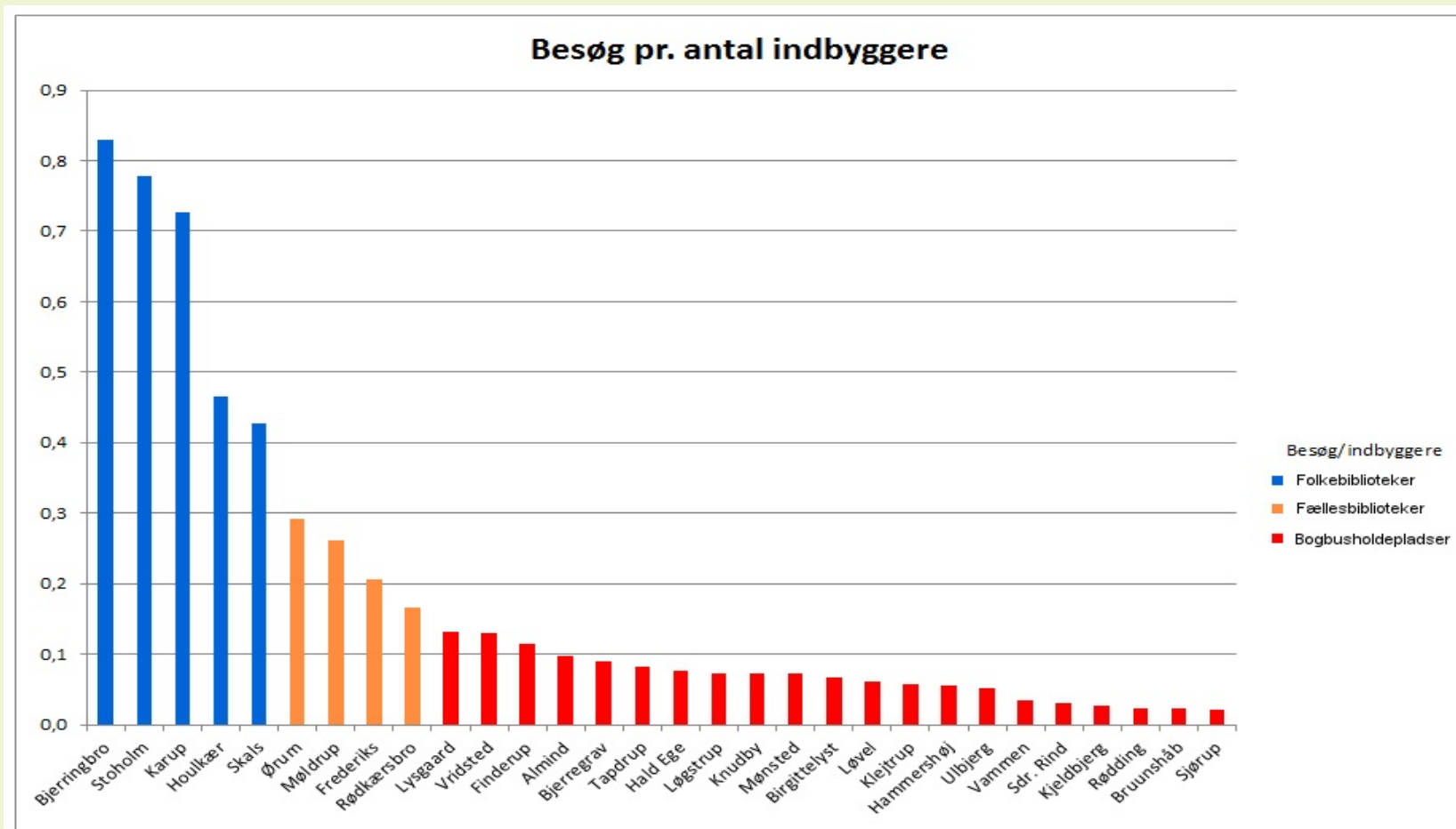
Konklusion 3

- For at imødekomme borgernes forventninger og behov er der to muligheder:
 1. at tilføre området flere ressourcer ELLER
 2. at frigøre ressourcer gennem strukturtilpasning med færre fysiske enheder
- Alle 3 forslag lægger på den baggrund op til hel eller delvis lukning af lokalbiblioteker
- Inden forslagene præsenteres tager vi lige en tur om Løgstrup

Struktur i Viborg Bibliotekerne

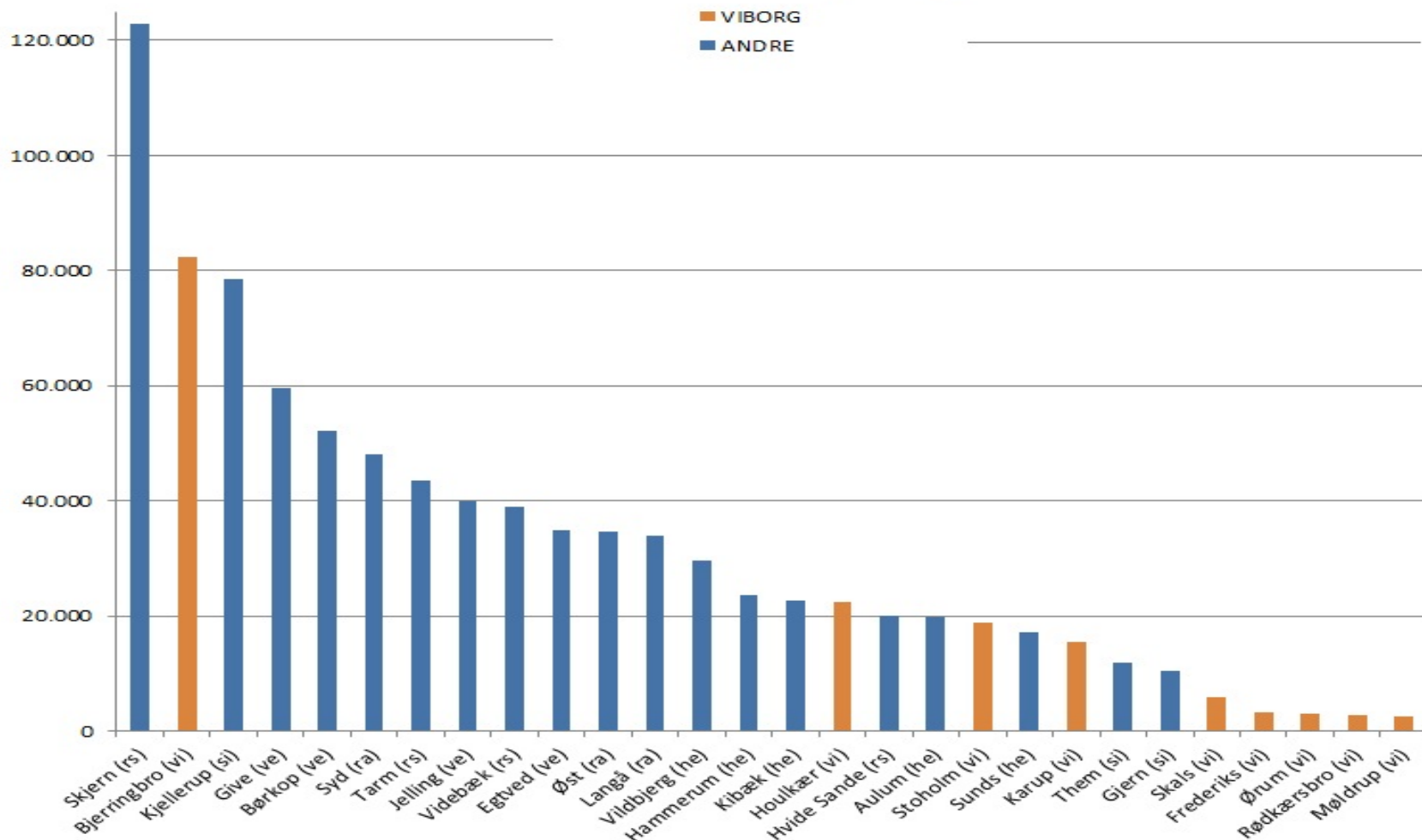


Struktur i Viborg Bibliotekerne



Struktur i Viborg Bibliotekerne

BESØG (2013)



Struktur i Viborg Bibliotekerne

Løgstrup

Vurdering af omkostninger ved oprettelse af evt. nyt fællesbibliotek	
Anlægsudgifter	
Indgangs-pc	25.000 kr.
3 kameraer á 3.600 kr.	10.800 kr.
Installation	20.000 kr.
Låse, el, kabling, vinduer	15.000 kr.
Selvbetjeningsautomat	68.000 kr.
Gates (1 sæt)	15.000 kr.
Evt. ændringer af vægge, vinduer, døre og ny indkøb af ekstra inventar (anslået)	100.000 kr.
Adm. pc + bruger pc + bonprinter	30.000 kr.
Grundsamling af materialer (fra eksisterende samling)	0 kr.
Personaletimer – anslået 2 x 37 t á 220 kr.	16.280 kr.
I alt	300.080 kr.

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Løgstrup

Estimerede årlige driftsudgifter	
Drift af indgangs-pc og kameraer	7.000 kr.
Drift af gates, øvrige pc-er mv.	22.000 kr.
Ekstra udgifter til el, varme og rengøring	Skolens udgift
Vagtdækning, op- og nedlukning, oprydning 2 x 5 t ugtl. + 2 x 2 t = 14 t ugtl. á 220 kr. x 40 uger	123.200 kr.
Oprydning og kørsel, 2 x 3 t. i 12 ferieuget = 72 t á 220 kr.	15.840 kr.
Løbende indkøb af materialer (anslået)	15.000 kr.
I alt	183.040 kr.

Struktur Viborg Bibliotekerne

Forslag til ny biblioteksstruktur

3 forslag til en ny biblioteksstruktur i Viborg Kommune for at opfylde følgende formål:

1. at opnå en bedre ressourceudnyttelse
2. fremadrettet at kunne give og fastholde et kvalitativt bibliotekstilbud
3. at kunne matche borgernes behov for
 - Digitalisering
 - Læring
 - Mødested
 - Oplevelser
 - Netværk

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Forslag 1

- 6 betjente biblioteker bevares: Hovedbiblioteket, Houlkær, Stoholm, Karup, Bjerringbro og Skals
- 4 fællesbiblioteker bevares, men uden betjening: Møldrup, Ørum, Rødkærsbro, Frederiks
- Åbent bibliotek etableres på 9 lokalbiblioteker
- 4 afhentningssteder etableres (heraf udskiftning af 2 eksisterende afhentningssteder)

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Konsekvenser – forslag 1

- Udvidelse af åbningstiden på de tilbageblevne biblioteker: Stoholm, Karup og Skals
- Samlet udvidelse af åbningstiden fra 207 – 994 timer
- Etablering af to nye afhentningssteder
- Ingen betjent åbningstid på fællesbibliotekerne

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Forslag 2

- 6 betjente biblioteker bevares: Hovedbiblioteket, Houlkær, Stoholm, Karup, Bjerringbro og Skals
- Åbent bibliotek - tilbud etableres på de 5 tilbageværende lokalbiblioteker

Forslag 3

- Samme som forslag 2 plus nedlæggelse af Skals Bibliotek

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Konsekvenser – forslag 2

- Udvidelse af åbningstiden på de tilbageblevne lokalbiblioteker: Stoholm, Karup og Skals
- Udvidelse af åbningstimer fra 207 til 574 timer
- De 4 fællesbiblioteker - Møldrup, Ørum, Rødkærsbro, Frederiks - nedlægges som folkebibliotek, men bevares som skolebibliotek
- Der vil for nogle borgere blive længere til nærmeste bibliotek
- De to nuværende afhentningssteder nedlægges

Struktur i Viborg Bibliotekerne

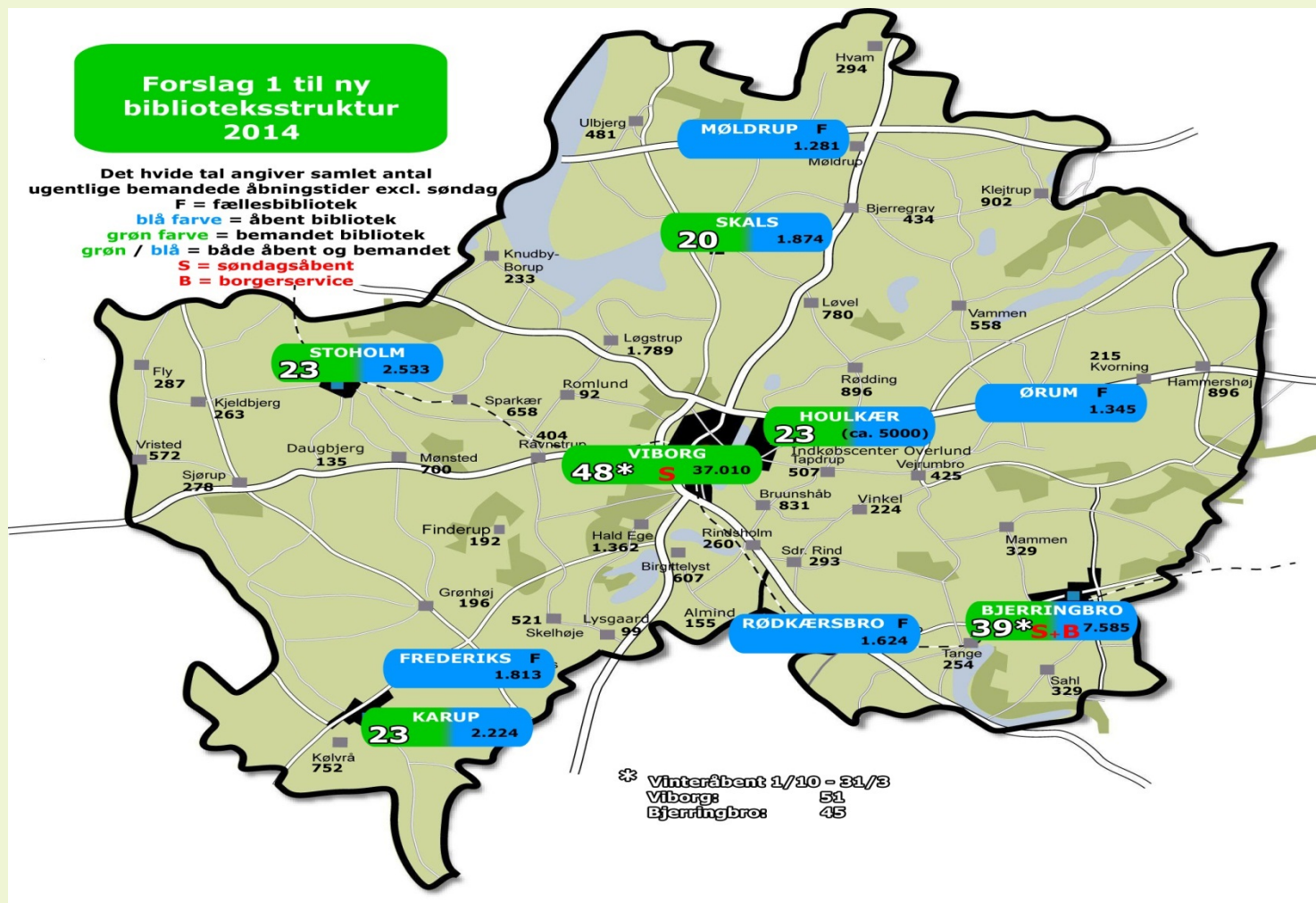
Konsekvenser - forslag 3

- Samme konsekvenser som forslag 2 (og uden Skals)
- Udvidelse af åbningstimer fra 207 til 469 timer
- En samlet oversigt over åbningstimer i de 3 forslag
- To kort der angiver placering af biblioteker i de 3 forslag

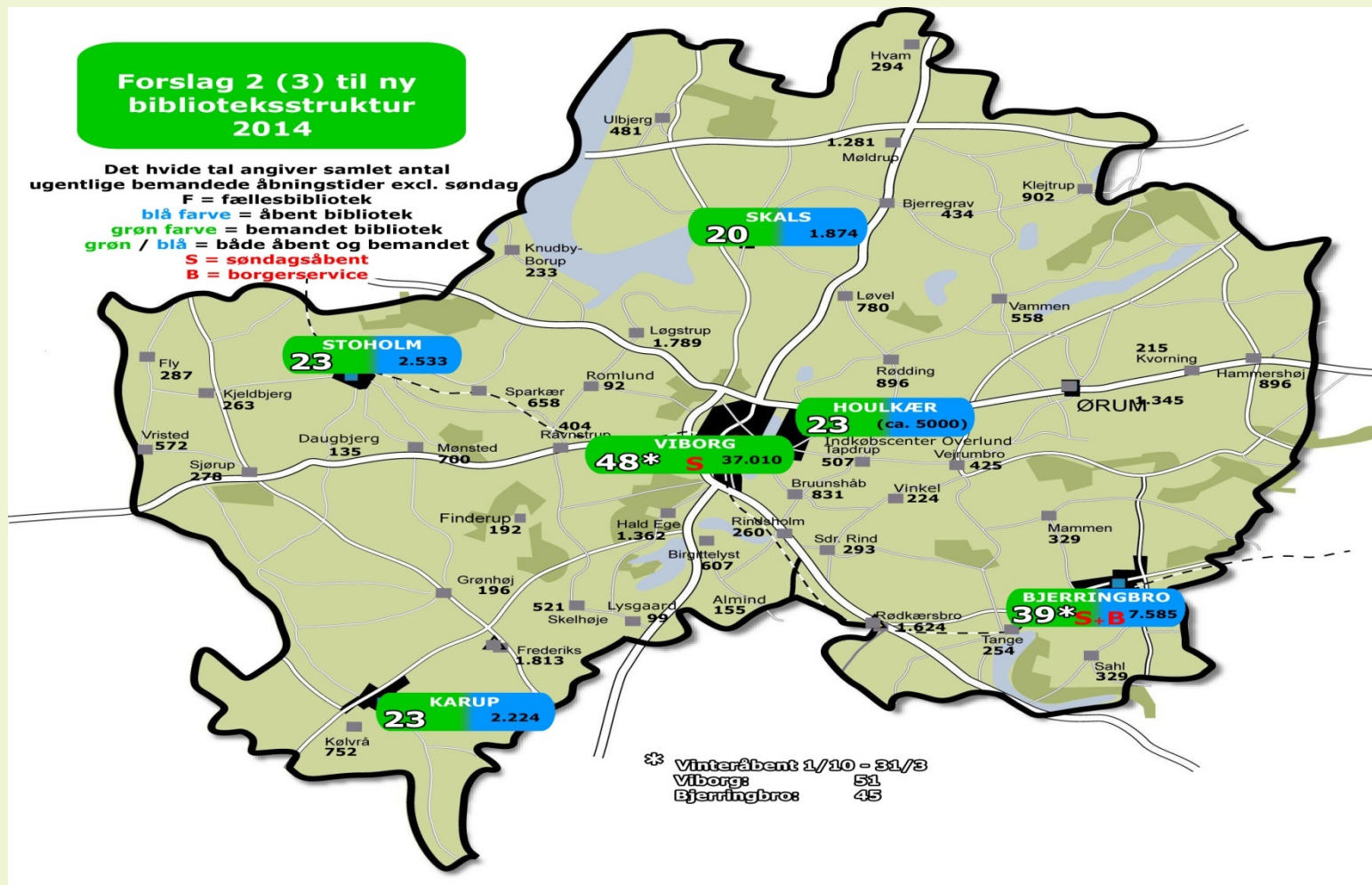
Struktur i Viborg Bibliotekerne

Ugentlige åbningstimer				
	Åbningstimer i dag	Forslag 1	Forslag 2	Forslag 3
Hovedbiblioteket	49.5	49.5	49.5	49.5
Bjerringbro	42	105	105	105
Frederiks	10	105	0	0
Houlkær	23	105	105	105
Karup	20	105	105	105
Møldrup	8.5	105	0	0
Rødkærsbro	10	105	0	0
Skals	14	105	105	0
Stoholm	20	105	105	105
Ørum	10	105	0	0
I alt	207	994.5	574.5	469.5

Struktur i Viborg Bibliotekerne



Struktur i Viborg Bibliotekerne



Struktur i Viborg Bibliotekerne

Alternative mødesteder:

- Frederiks: Alhedehallen, Frederiks Kulturhus
- Møldrup: Møldrup Hallen
- Ørum: Tjelecenteret
- Rødkærsbro: Rødkærsbrohallen, Medborgerhuset

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Oversigt over forslag til ny biblioteksstruktur			
	Forslag 1	Forslag 2	Forslag 3
Frigjorte ressourcer	nettotimer	nettotimer	nettotimer
Nedlæggelse af bogbus: Frigjorte personaleressourcer VB	24.5 t	24.5 t	24.5 t
Nedlæggelse af fælles- og lokalbiblioteker: Frigjorte personaleressourcer	29.5 t	29.5 t	42.0 t
Frigjorte personaleressourcer i alt pr. uge	54 t	54 t	66.5 t
Frigjort timeforbrug omregnet i kr. på årsbasis	617.760 kr.	617.760 kr.	760.760 kr.
Evt. besparelse på materialeindkøb	0	64.000 kr.	80.000 kr.
Evt. besparelse på befordring	0	16.000 kr.	20.000 kr.
Evt. besparelse på IT og andet udstyr	0	88.000 kr.	110.000 kr.
Samlede frigjorte ressourcer i alt	617.760 kr.	785.760 kr.	970.760 kr.
Omprioriterede ressourcer			
Udvidelse af åbningstiden	12 t	12 t	6 t
Vedligeholdelse af 4 åbne ubemandede biblioteker *	12 t	0	0
Udvikling af bibliotekets rolle i det respektive lokalsamfund **	10 t	10 t	8 t
Drift af yderligere 2 afhentningssteder	4 t	0	0
Udvidelse af opsejende bibliotekstilbud	3 t	6 t	6 t
Udvidelse af tilbud om it-introduktioner og netværksteder ***	5 t	5 t	5 t
Styrkelse af deltagelse i kommunens event-strategi	2 t	2 t	2 t
Omprioriteret timeforbrug i alt pr. uge	48 t	35 t	27 t
Omprioriteret timeforbrug omregnet i kr. på årsbasis	549.120 kr.	400.400 kr.	308.880 kr.
Evt. besparelsesmulighed	68.640 kr.	385.360 kr.	661.880 kr.

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Samlet hensigt i forslagene

1. at opnå en bedre ressourceudnyttelse
2. fremadrettet at kunne give og fastholde et kvalitativt bibliotekstilbud
3. at kunne matche borgernes fremtidige behov for
 - digitalisering, læring, oplevelser, netværk, mødested

Opsummering på forslag til ny biblioteksstruktur

- Omprioritering af åbningstimer og reduktion af fysiske enheder
- Udvikling af bibliotekets faciliterende rolle i lokalsamfundene
- Udvidelse af opsøgende bibliotekstilbud, IT-introduktioner og netværksteder
- Tidssvarende ramme for moderne biblioteksvirksomhed

Struktur i Viborg Bibliotekerne

Litteraturliste/kilder:

Kulturministeriet: Danskernes kulturvaner 2012

<http://kum.dk/Temaer/Danskernes-Kulturvaner-2012/>

Kulturstyrelsen: Modelprogram for folkebiblioteker 2013

<http://modelprogrammer.kulturstyrelsen.dk/>

Kulturstyrelsen: Tendenser i Folkebiblioteksstatistikken og Biblioteks Barometeret 2012

http://www.kulturstyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/bibliotek/statistik/biblioteksstatistik/Folkebiblioteker/2012/Biblioteksstatistik_notat_0507.pdf

Steen-Hansen, Michel: Tendenser til tiden, borgernes forventninger og fremtidens kulturinstitutioner. Danmarks Bibliotekers årsmøde 2014

<http://www.slideshare.net/saintmichels/db-rsmde-2014>

Tænketanken Fremtidens Biblioteker: Hovedresultater fra: Fremtidens Biblioteker - målgruppebaseret viden til biblioteksudvikling 2014

http://fremtidensbiblioteker.dk/wp/wp-content/uploads/2013/04/Pixi_24_sider.pdf

Villesen, Kristian: Ny undersøgelse viser, at der ikke er for langt til biblioteket. Information 7/12-2012

<http://www.information.dk/319210>